

Projekt uchwały zaopiniowany
na posiedzeniu Zarządu Powiatu

w dniu 08.01.2024 r.

Projekt

z dnia 4 stycznia 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU JAWORSKIEGO**

z dnia 2024 r.

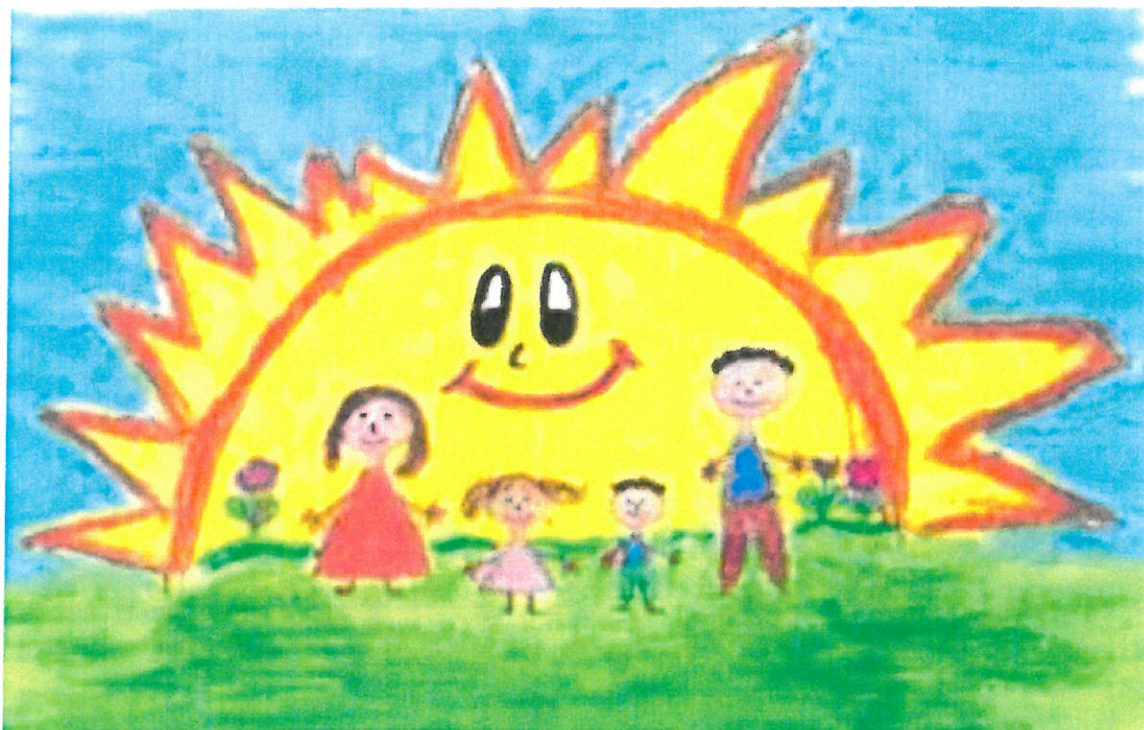
w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 oraz z 2023 r. poz. 572) art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429) Rada Powiatu Jaworskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jaworskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE JAWORSKIM
NA LATA 2024 - 2026**

Opracowany przez: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze

Jawor 2024 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
I. Charakterystyka i analiza systemu pieczy zastępczej w Powiecie Jaworskim	8
II. Limit rodzin zastępczych zawodowych	14
III. Opis programu	15
1. Cele programu	15
2. Odbiorcy	20
3. Realizator	20
4. Partnerzy	20
5. Oczekiwane efekty	20
6. Źródła finansowania	21
7. Podstawa prawna	21
8. Ewaluacja i ocena	21
IV. Harmonogram realizacji zadań	22

USTAWA
z dnia 9 czerwca 2011 r.
o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

PREAMBUŁA

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,

dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wstęp

Najlepszym środowiskiem do życia i wychowania dziecka jest rodzina, która, jako kolebka rozwoju każdego człowieka, kształtuje jego uczucia i postawy wobec członków rodziny i otaczającego świata. Rodzina jest bardzo ważna dla dziecka, poprzez zamierzone oddziaływanie opiekuńcze i wychowawcze, wzajemne relacje między członkami oraz przez wzory osobowe rodziców, przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka. Rodzina przekazuje dziecku wartości, normy, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa, do którego przynależy. Obowiązkiem rodziców jest troszczyć się o wszechstronny i prawidłowy rozwój dziecka. Sprawowaniu władzy rodzicielskiej powinno przyświecać przede wszystkim dobro dziecka, które jest wartością nadrzędną, wymagającą preferencyjnego traktowania w porównaniu z innymi interesami osób fizycznych i prawnych (*Konwencja o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r.*).

Niestety rodzice nie zawsze wywiązują się w sposób prawidłowy ze swoich obowiązków względem dziecka. Do przyczyn dysfunkcjonalności, tkwiących w środowisku rodzinnym, należy zaliczyć przede wszystkim:

- a) niewydolność opiekuńczo-wychowawczą rodziny,
- b) konflikty w rodzinie,
- c) uzależnienie rodziców od alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych,
- d) niska kultura pedagogiczna rodziców,
- e) ubóstwo materialne rodziny,
- f) choroby, zwłaszcza psychiczne, upośledzenie umysłowe,
- g) przestępczość.

W momencie pojawienia się trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej, rodzicom należy się pomoc i wsparcie ze strony państwa. Celem wsparcia jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku, gdy wykorzystane zostaną wszelkie możliwe formy pomocy, a rodzice dziecka nadal nie są w stanie należycie wypełniać swoich obowiązków, dziecku zapewnia się czasową opiekę w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza zmierza do przygotowania dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także dąży do zaspokojenia potrzeb emocjonalnych dzieci, potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną powinno stanowić środek ostateczny, zastosowany powinien być wówczas, gdy dobro dziecka jest zagrożone. Pobyt dziecka w pieczy zastępczej powinien być czasowy i krótkotrwały, do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo do czasu umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Jednakże dla dobra dziecka możliwe jest pozostawienie go w długoterminowym rodzinnym środowisku zastępczym do usamodzielnienia.

Zagadnienie pieczy zastępczej uregulowane jest w sposób kompleksowy w jednym akcie prawnym – ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa określa formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec własnych dzieci oraz nakreśla wytyczne co do sprawowania pieczy zastępczej, w sytuacjach, gdy dziecko musi zostać

umieszczone poza rodziną naturalną. Powyższe ma być realizowane poprzez określone w ustawie:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków,
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

W dniu 1 lutego 2023 r. weszły w życie zmiany w systemie pieczy zastępczej. Nowe przepisy przewidują m.in. wzrost wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka, ograniczenia w tworzeniu nowych domów dziecka oraz poprawę organizacji procedur adopcyjnych.

Minimalne wynagrodzenie przysługujące rodzinie zastępczej zawodowej i osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka wzrosło z kwoty 2168,76 zł do 4100 zł miesięcznie. W przypadku rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego z 2819,39 zł do 5084 zł. Zgodnie z ustawą wynagrodzenia będą waloryzowane według wskaźnika inflacji.

Kolejne zmiany dotyczą zasad przekształcania rodzin zastępczych niezawodowych w zawodowe i podpisywania umów z nowymi rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka. Wprowadzona została możliwość podpisywania umów ze starostami innymi, niż starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej czy kandydata na rodzinę zastępczą.

Nie obowiązuje już kryterium dochodowe w wysokości 1200 zł, które było brane pod uwagę przy przyznawaniu pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy na zagospodarowanie osobom usamodzielnianym (czyli osobom opuszczającym pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności). Świadczenia te przyznawane są bez względu na posiadany dochód. Pozostał jednak warunek pobytu w pieczy zastępczej przynajmniej rok oraz prawidłowego realizowania programu usamodzielnienia.

Obecne prawo daje możliwość pozostania w dotychczasowej formie pieczy zastępczej osobom legitymującym się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności bez konieczności jednoczesnego spełnienia wymogu uczenia się. Wprowadzono także możliwość jednokrotnego powrotu osoby, która opuściła już po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą, do dotychczasowej rodziny zastępczej, czy też placówki. To szansa dla tych wychowanków, którzy zbyt szybko podjęli próbę samodzielnego życia.

Nowe przepisy przewidują również utworzenie centralnego rejestru pieczy zastępczej. System zgromadzi w jednym miejscu komplet danych, co ma pozwolić m.in. na szybsze i łatwiejsze znalezienie wolnego miejsca dla dziecka. Rejestr ma ułatwić pracę sądom rodzinnym, a także organizatorom rodzinnej pieczy zastępczej.

Wszystkie zmiany mają przyczynić się do przyspieszenia procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, czyli przejścia od umieszczania dzieci w placówkach instytucjonalnych do opieki świadczonej w rodzinnych formach - w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka. Utworzenie nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych będzie możliwe jedynie w sytuacjach wyjątkowych, za zgodą wojewody i po zasięgnięciu opinii Rzecznika Praw Dziecka, przy czym preferowane będą placówki typu rodzinnego.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie

czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Podstawowy cel ustawy, czyli wspieranie rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej, może być osiągnięty przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodziną. Ustawa w sposób kompleksowy reguluje zagadnienia pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, sposób zapewnienia opieki dzieciom, które nie mogą wychowywać się w rodzinach naturalnych i w związku z tym należy zapewnić im opiekę w różnego rodzaju formach pieczy zastępczej, zarówno na poziomie samorządu gminnego poprzez wsparcie rodziny, jak i powiatu, który realizuje zadania z zakresu pieczy zastępczej. Zadania powiatu określone zostały w art. 180, art. 181 oraz art. 182 ustawy. Do zadań tych należy między innymi opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej. Obecny Program uchwalony przez Radę Powiatu w Jaworze na lata 2021 - 2023 stracił moc z dniem 31 grudnia 2023 r. Konieczne jest zatem przyjęcie do realizacji kolejnego dokumentu na lata 2024 – 2026.

Program zakłada dalszy rozwój pieczy zastępczej przede wszystkim poprzez tworzenie i rozwój jej rodzinnych form. Rodzinne formy opieki nad dzieckiem są najbardziej zbliżone do rodzinnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko. Rodzinna piecza zastępcza korzystniej wpływa na rozwój dziecka pozbawionego opieki rodziców naturalnych od pobytu w placówce. Nie znaczy to jednak, że nie należy rozwijać instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Jest to zasadne przede wszystkim z tego względu, gdyż liczba rodzin zastępczych jest wciąż niewystarczająca, aby można było w nich zapewnić opiekę wszystkim potrzebującym dzieciom. Ponadto wiele dzieci wymaga udzielenia natychmiastowej fachowej i specjalistycznej pomocy, co nie zawsze jest możliwe w rodzinie zastępczej. Z tego względu niezbędnym jest prowadzenie i tworzenie instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Należy to jednak robić w oparciu o wynikające z przepisów standardy. Program wskazuje na potrzebę tworzenia i wspierania zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, które powinny uzupełniać się nawzajem.

Pobyt dzieci w pieczy zastępczej powinien być krótkotrwały. Dlatego powinno się podejmować działania, w wyniku których dzieci umieszczane w pieczy będą mogły wracać pod opiekę rodziców naturalnych, a gdy to nie będzie możliwe, trafić do rodzin adopcyjnych. W Programie zawarte zostały działania skierowane do rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej, których celem jest wzmocnienie oraz nabycie prawidłowych umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Ważnym aspektem Programu jest udzielanie pomocy i wsparcia usamodzielnianym wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą, zwłaszcza w kwestii mieszkaniowej. Właściwie udzielona pomoc w procesie usamodzielnienia zwiększa gwarancję prawidłowego funkcjonowania młodego człowieka w społeczeństwie i przeciwdziała jego wykluczeniu społecznemu.

Istotną część Programu stanowi doskonalenie kompetencji i umiejętności zawodowych osób, które, w ramach swoich obowiązków służbowych, zajmują się udzielaniem pomocy i wsparcia rodzinie. Aby w sposób kompleksowy realizować zadania z zakresu pieczy zastępczej, konieczna jest również współpraca pracowników PCPR w Jaworze, ośrodków pomocy społecznej, w tym asystentów rodzin, kuratorów rodzinnych, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, placówek oświatowych, policji, organizacji pozarządowych, itp.

Z tego względu Program zakłada organizowanie różnego rodzaju szkoleń, spotkań roboczych czy konferencji dla pracowników tych jednostek, co powinno wpłynąć na zwiększenie poziomu współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie udzielania pomocy dziecku i rodzinie.

Realizacja ustawy w zakresie pieczy zastępczej należy do organizatora pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie. W Powiecie Jaworskim funkcję Organizatora pieczy zastępczej pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze. W strukturze organizacyjnej Centrum wyodrębniony został Dział pieczy zastępczej, który wykonuje zadania z tego zakresu. W jego skład wchodzi specjaliści, których kwalifikacje pozwalają na realizację zadań z zakresu pracy z rodziną i dzieckiem.

Przyjęcie i realizacja Powiatowego Programu rozwoju pieczy zastępczej pozwoli na sprawniejsze wykonywanie zadań zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest dokumentem otwartym i elastycznym. Oznacza to, że może on podlegać modyfikacjom na skutek zmieniających się potrzeb oraz w przypadku zmian w obowiązujących przepisach.

I. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE JAWORSKIM

Pieczka zastępcza, zgodnie z art. 34 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Rodzinne formy opieki to:

- 1) rodziny spokrewnione, które mogą stanowić dziadkowie bądź rodzeństwo dziecka,
- 2) rodziny niezawodowe, osoby z dalszej rodziny np. ciotka, kuzyn albo osoby obce dla dziecka,
- 3) rodziny zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i rodziny zawodowe specjalistyczne,
- 4) rodzinne domy dziecka,
- 5) rodziny pomocowe, które opiekują się dzieckiem w przypadku czasowej niemożności sprawowania opieki nad dzieckiem przez inną rodzinę zastępczą, np. z powodu choroby, pobytu w szpitalu, itp.

Formami instytucjonalnej opieki nad dzieckiem są:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawcze, które prowadzi powiat lub inny podmiot na zlecenie powiatu,
- 2) regionalne placówki opiekuńczo wychowawcze,
- 3) interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Dwie ostatnie formy prowadzone są przez samorząd województwa lub przez inne podmioty – na jego zlecenie.

W Powiecie Jaworskim funkcjonują rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinny dom dziecka – od czerwca 2023 r.

Największą liczbę rodzin zastępczych stanowią rodziny spokrewnione - najczęściej dziadkowie, rzadziej rodzeństwo. W dalszej kolejności rodziny niezawodowe (w tym osoby spokrewnione z dzieckiem np. wujostwo, kuzynostwo oraz osoby obce dla dziecka) następnie zawodowe oraz rodzinny dom dziecka. Sytuację rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia tabela nr 1.

Rodzaje rodzinnych form pieczy zastępczej.								
L. p.	Rok	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	zawodowe specja- -listyczne	zawodowe pogotowia rodzinne	rodzinne domy dziecka	pomocowe
1.	2021	63	26	3	-	-	-	-
2.	2022	75	26	3	-	-	-	-
3.	2023	93	23	3	-	-	1	-

Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.					
L. p.	Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodzinny dom dziecka
1.	2021	85	31	15	-
2.	2022	102	31	22	-
3.	2023	93	25	19	7

Liczba dzieci umieszczonych po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej.							
L. p.	Rok	Gmina/ilość dzieci					
		Jawor	Bolków	Mściwojów	Męcinka	Wądroże W.	Paszowice
1.	2021	10	2	1	3	1	2
2.	2022	1	7	7	9	4	3
3.	2023	15	2	-	11	1	1
Liczba dzieci, wobec których orzeczono powrót pod opiekę rodziców biologicznych bądź zmieniono formę opieki.							
L. p.	Rok	Powrót do rodziców biologicznych	Zmiana rodziny zastępczej	Umieszczenie w placówce op.-wych.	Adopcja		
1.	2021	3	-	2	1		
2.	2022	4	-	3	6		
3.	2023	7	5	-	5		

Tabela nr 1 – sytuacja dzieci pochodzących z Powiatu Jaworskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych w latach 2021 – 2023.

Dzieci, które nie mogą wychowywać się z rodzicami, znajdują opiekę także w formach instytucjonalnych (tabela nr 2). W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. na terenie Powiatu Jaworskiego funkcjonowało cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze.:

- 1) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaworowy Start” w Jaworze typu socjalizacyjnego, dla 14 wychowanków w wieku od 10 do 18 lat,
- 2) Dom Dziecka im. dr. H. Jordana w Bolkowie typu socjalizacyjnego dla 14 dzieci w wieku od 10 do 18 lat,
- 3) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego w Nowych Rochowicach przeznaczona jest dla maksymalnie 10 dzieci w wieku od urodzenia do 18 lat (funkcjonowała do 31 grudnia 2021 r.),
- 4) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego w Jaworze przeznaczona dla maksymalnie 10 dzieci w wieku od urodzenia do 18 lat.

Dwie pierwsze z wymienionych powyżej Placówek prowadzone są przez Powiat Jaworski w strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze. Placówki, na podstawie Uchwały nr XXIV/106/16 Rady Powiatu w Jaworze z dnia 31 sierpnia 2016 r., zostały włączone w struktury Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze i funkcjonują jako działy Centrum. Pomimo połączenia ich charakter i zakres działania, jeżeli chodzi o realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej, nie uległy zmianie.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego w Jaworze prowadzona jest na zlecenie Powiatu Jaworskiego przez Stowarzyszenie Centrum Wsparcia w Jaworze.

Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą typu rodzinnego w Nowych Rochowicach prowadziło Stowarzyszenie „Dom Dzieciom” w Kaczorowie, również na zlecenie powiatu Jaworskiego. Placówka funkcjonowała do dnia 31 grudnia 2021 r.

W październiku 2023 r., na zlecenie Powiatu Jaworskiego, w miejscowości Oborniki Śląskie w Powiecie Trzebnickim, powstała placówka typu rodzinnego, prowadzona przez Fundację „Promyk Szczęścia” przeznaczona jest dla maksymalnie 10 dzieci w wieku od urodzenia do 18 lat.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze				
L.p.		2021	2022	2023
Dom Dziecka im. dr. H. Jordana w Bolkowiu				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce	38	20	20
2.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	5	-	-
3.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	8	2	5
4.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	1	-	1
5.	Liczba dzieci adoptowanych	-	-	-
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaworowy Start” w Jaworze				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce	22	16	22
2.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	3	-	-
3.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	4	-	3
4.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	-	-	4
5.	Liczba dzieci adoptowanych	1	2	2
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu rodzinnego w Jaworze				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce	12	18	15
2.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	1	-	4
3.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	-	1	-
4.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	-	3	-
5.	Liczba dzieci adoptowanych	2	6	2
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego „INKA” w Obornikach Śląskich <i>(funkcjonuje od października 2023 r.)</i>				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce	-	-	7
2.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	-	-	-
3.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	-	-	-
4.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	-	-	-
5.	Liczba dzieci adoptowanych	-	-	-
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego w Nowych Rochowicach <i>(prowadzona na zlecenie Powiatu Jaworskiego do 31 grudnia 2021 r.)</i>				
1.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce	18	-	-
2.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	-	-	-
3.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach	3	-	-
4.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	-	-	-
5.	Liczba dzieci adoptowanych	-	-	-

Tabela nr 2 – sytuacja dzieci pochodzących z Powiatu Jaworskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023.

Analiza tabel pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- 1) W okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w poszczególnych latach wynosi:

- a) 2021 r. 221 dzieci

- b) 2022 r. 209 dzieci

- c) 2023 r. 201 dzieci

Z powyższego wynika, że liczba dzieci wymagających zapewnienia opieki w różnorodnych formach pieczy zastępczej stopniowo maleje, jednak nadal jest wysoka, co potwierdza zasadność prowadzenia oraz rozwój różnych form pieczy zastępczej.

- 2) Największą liczbę rodzin zastępczych stanowią rodziny zastępcze spokrewnione i to w tego typu rodzinach umieszczano najwięcej dzieci. Jest to spowodowane przede wszystkim tym, iż w przypadku konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w pierwszej kolejności poszukuje się kandydatów wśród najbliższej rodziny (dziadkowie, rodzeństwo). Zdecydowanie dużo mniejszą liczbę stanowią rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe. Jest to spowodowane brakiem chętnych do tworzenia niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, pomimo działań, które były podejmowane w celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze. Na to z kolei składają się różne przyczyny, wśród których można wymienić: niesatysfakcjonujące wynagrodzenia dla osób pełniących funkcję opiekuna zastępczego, konieczność ciągłego sprawowania opieki nad dzieckiem powodująca brak wolnych od pracy dni, inaczej niż ma to miejsce w przypadku pieczy instytucjonalnej, obawy przed kontaktami z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczanych w pieczy i ich wpływem na życie osobiste przyszłych opiekunów zastępczych.
- 3) Stosunkowo mała liczba dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki, powraca do rodzin naturalnych. Rodzice, którym ogranicza się władzę rodzicielską, stanowią trudną grupę osób, jeżeli chodzi o udzielanie różnego rodzaju pomocy terapeutycznej i psychologicznej. Bardzo trudno jest zmotywować te osoby do zmiany swojego postępowania, np. do podjęcia leczenia odwykowego, terapii czy znalezienia zatrudnienia. Często nie można nawiązać kontaktu z rodzicami dzieci będących w pieczy zastępczej, z powodu ich wyjazdu za granicę, bezdomności czy przebywania wśród osób o negatywnej opinii społecznej. W tym zakresie należy kłaść nacisk na współpracę pomiędzy instytucjami świadczącymi usługi i wsparcie rodzinom w kryzysie (ops-y, sądy, urzędy pracy, stowarzyszenia, poradnie, itp.).
- 4) Niewielka liczba dzieci, które nie mogą powrócić do rodzin naturalnych, trafia do rodzin adopcyjnych, dotyczy to zarówno rodzin zastępczych, jak i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wynika to z tego, że do pieczy zastępczej trafiają dzieci w różnym wieku, najczęściej są to dzieci w wieku szkolnym, powyżej 7 roku życia. Bardzo często u dzieci tych stwierdza się różnego rodzaju choroby i zaburzenia. Na adopcję największe szanse mają dzieci małe i zdrowe. Dlatego, w przypadku, gdy szanse powrotu do rodziny biologicznej są nikłe lub ich w ogóle nie ma, należy jak najszybciej regulować sytuację prawną dzieci i zgłaszać je do ośrodków adopcyjnych w celu poszukiwania rodzin przysposabiających.

- 5) Fakt, że niewielka liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej powraca pod opiekę rodziców naturalnych lub trafia do adopcji, powoduje konieczność zapewnienia pomocy i wsparcia w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Z powyższego wynika, że w celu rozwoju różnorodnych form pieczy zastępczej zasadne jest:

- 1) Wskazane jest ciągle propagowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej i budowanie jej pozytywnego obrazu wśród społeczeństwa poprzez podejmowanie różnorodnych działań, których rezultatem powinno być zwiększenie liczby chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- 2) Zwiększenie środków finansowych z przeznaczeniem na wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, co stanowi jeden ze sposobów na zwiększenie zainteresowania pełnieniem tych funkcji.
- 3) Organizowanie wszechstronnych form pomocy dla osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej. Należy zapewnić środki finansowe na świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych (obligatoryjne i fakultatywne). Jednocześnie konieczne jest prowadzenie wszelkich pozafinansowych form wsparcia dla opiekunów zastępczych i ich podopiecznych, takich jak pomoc psychologiczna, grupy wsparcia, szkolenia doskonalące umiejętności opiekuńczo-wychowawcze, różnego rodzaju spotkania integracyjne, pomoc prawna i terapeutyczna. Pozwoli to na zwiększenie jakości opieki oraz będzie przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu opiekunów zastępczych.
- 4) Z uwagi na ograniczoną liczbę chętnych do prowadzenia rodzinnych form opieki nad dzieckiem, należy rozwijać instytucjonalne formy opieki, przy czym powinny być one dostosowane do obowiązujących przepisów oraz potrzeb powiatu. To z kolei wiąże się z zapewnieniem środków finansowych na funkcjonowanie placówek oraz doskonalenie zawodowe kadry zatrudnionej w placówkach. Uzasadnione jest tworzenie przede wszystkim placówek typu rodzinnego, które z uwagi na bardziej intymny i rodzinny charakter, korzystniej wpływają na rozwój dzieci. Ponadto w tego typu placówkach możliwe jest umieszczenie także dzieci małych, poniżej 7 r. ż., co pozwala na zapewnienie opieki małym dzieciom w sytuacji, gdy brakuje rodzin zastępczych.
- 5) Konieczne jest zapewnienie środków na wsparcie i pomoc w procesie usamodzielnienia pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze. Bardzo ważnym elementem w procesie usamodzielnienia jest zapewnienie mieszkania dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. PCPR w Jaworze prowadzi mieszkanie chronione w Paszowicach przeznaczone dla trzech osób. Jednakże istnieje potrzeba utworzenia kolejnego mieszkania, z uwzględnieniem potrzeb wychowanków z niepełnosprawnościami, gdyż w kolejnych latach kilkunastu podopiecznych pieczy zastępczej rozpocznie proces usamodzielnienia, a zapewnienie dla nich mieszkania będzie zadaniem priorytetowym.
- 6) Należy rozwijać różnorodne formy pomocy dla rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej w celu umożliwienia im odzyskania władzy rodzicielskiej. Chodzi tu przede wszystkim o szkolenia, warsztaty, grupę wsparcia czy poradnictwo specjalistyczne.
- 7) W przypadku, gdy powrót dzieci do rodzin naturalnych jest niemożliwy, należy podejmować kroki zmierzające do przysposobienia dzieci przez rodziny adopcyjne. Można to osiągnąć poprzez współpracę z sądami rodzinnymi i szybką regulację prawną

sytuacji dzieci oraz z ośrodkami adopcyjnymi poprzez poszukiwania odpowiednich kandydatów na rodziny adopcyjne.

- 8) Rozwój systemu pieczy zastępczej powoduje konieczność zatrudnienia odpowiedniej kadry zawodowej. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób pracujących z rodziną i dzieckiem jest zatem bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na jakość realizowanych zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Zgodnie z artykułem 180 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowych programów dot. rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. limit rodzin zastępczych zawodowych.

Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026 został określony na podstawie wysokości środków zaplanowanych na finansowanie wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych w budżecie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze na rok 2024 r. oraz danych dotyczących funkcjonowania rodzin zastępczych na terenie Powiatu Jaworskiego.

Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych obejmuje następujące rodziny:

- 1) rodziny zastępcze zawodowe już istniejące, które już sprawują opiekę nad dziećmi,
- 2) rodziny zastępcze zawodowe „nowe”, w których planowane jest umieszczanie dzieci.

Limit rodzin zastępczych zawodowych		
Rok 2024	Rok 2025	Rok 2026
4 rodziny, w tym: ✓ 3 rodziny już funkcjonujące, ✓ 1 rodzina, która po raz pierwszy przyjmie pod opiekę dzieci	5 rodzin, w tym: ✓ 4 rodziny już funkcjonujące, ✓ 1 rodzina, która po raz pierwszy przyjmie pod opiekę dzieci	6 rodzin, w tym: ✓ 5 rodzin już funkcjonujących, ✓ 1 rodzina, która po raz pierwszy przyjmie pod opiekę dzieci
Planowana liczba dzieci umieszczonych w rodzinach		
12	15	18

Liczba rodzinnych domów dziecka.

Rok 2024 – 1	liczba dzieci - 8
Rok 2025 – 2	liczba dzieci - 16
Rok 2026 – 2	liczba dzieci - 16

III. OPIS PROGRAMU

1. Cele programu:

Cel główny:

Rozwój i doskonalenie systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Jaworskiego.

Cele szczegółowe:

- 1) Rozwój i doskonalenie systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym.
- 2) Umożliwienie dzieciom powrotu do rodziny naturalnej poprzez współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego oraz instytucjami pracującymi z rodziną i dzieckiem.
- 3) Umożliwienie dzieciom wychowywania się w rodzinie adopcyjnej.
- 4) Integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
- 5) Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych kadry zajmującej się pracą z rodziną i dzieckiem.

Cel szczegółowy 1.

Rozwój i doskonalenie systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym.

Sposób realizacji:

- 1) Zapewnienie środków finansowych na świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych oraz dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
- 2) Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz dla funkcjonujących rodzin zastępczych w celu zwiększenia kompetencji i umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.
- 3) Zapewnienie rodzinom zastępczym, ich podopiecznym oraz usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy: psychologicznej, prawnej, diagnostyczno-terapeutycznej, rewalidacyjnej, rehabilitacyjnej, a także specjalistycznej lekarskiej.
- 4) Prowadzenie poradnictwa, szkoleń oraz superwizji dla kadr pieczy zastępczej, w tym dla rodzin zastępczych.
- 5) Prowadzenie różnego rodzaju form terapii i socjoterapii dla podopiecznych pieczy zastępczej.
- 6) Organizowanie wypoczynku wakacyjnego.
- 7) Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej.
- 8) Budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku i propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, np. poprzez artykuły w lokalnych mediach czy różnego rodzaju akcje promocyjne (plakaty, ulotki) oraz poprzez tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu decyzji o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej.
- 9) Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
- 10) Dostosowywanie funkcjonujących placówek do wymogów, wynikających z obowiązujących przepisów.

Dzieciom, które nie mogą wychować się w rodzinie naturalnej należy zapewnić opiekę w pieczy zastępczej – rodzinnej lub instytucjonalnej. Najkorzystniejszym dla dziecka rozwiązaniem jest forma rodzinna, czyli rodzina zastępcza bądź rodzinny dom dziecka. Rodzinne formy opieki nad dzieckiem są najbardziej zbliżone do rodzinnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko. W rodzinie dziecko realizuje swoje podstawowe potrzeby, nie tylko fizjologiczne, ale także potrzebę bezpieczeństwa i przynależności, uczy się prawidłowych postaw społecznych, pełnienia ról, wzajemnych relacji w rodzinie.

Aby rodziny zastępcze mogły prawidłowo wypełniać swoją funkcję, należy zapewnić im odpowiednią pomoc, nie tylko finansową, ale także w postaci wsparcia psychologicznego i terapeutycznego. Pozwoli to na doskonalenie umiejętności opiekuńczych oraz wychowawczych, nauczy właściwego podejścia opiekunów do dzieci, u których występują problemy emocjonalne, wychowawcze czy będące skutkiem doświadczeń traumatycznych. Wsparcie psychologiczne jest ważne także dla samych rodziców zastępczych, gdyż pozwala przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu. Program zakłada także ułatwienie rodzinom zastępczym dostępu do lekarzy specjalistów, rehabilitacji.

Nie bez znaczenia jest także pomoc prawna dla rodzin zastępczych, zwłaszcza w kwestiach władzy rodzicielskiej, alimentacji czy innych dochodów dziecka, np. renty rodzinnej, spraw majątkowych, mieszkaniowych.

Wszelkiego rodzaju szkolenia, zarówno dla istniejących rodzin zastępczych, jak i kandydatów dla opiekunów zastępczych pozwolą na wzrost poziomu wiedzy i kwalifikacji w zakresie pieczy zastępczej.

Z analizy załączonych tabel, ilość tego typu rodzin jest niewystarczająca i obecnie nie ma możliwości kierowania dzieci do pieczy rodzinnej w miejsce pieczy instytucjonalnej. Należy podejmować działania, które przyczynią się do wzrostu liczby osób chętnych do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych. Można to osiągnąć m.in. poprzez budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku, np. poprzez artykuły w lokalnych mediach czy różnego rodzaju akcje promocyjne (plakaty, ulotki) oraz poprzez tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu decyzji o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej.

Należy się jednak liczyć z tym, że pomimo działań ukierunkowanych na tworzenie nowych rodzin zastępczych, nie zawsze można znaleźć odpowiednią rodzinę zastępczą dla dzieci pozbawionych należytej opieki w rodzinach naturalnych. Dlatego zadaniem powiatu jest także prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Placówki mogą być prowadzone przez powiat, ale także przez organizacje pozarządowe, którym powiat zleci realizację takiego zadania. Ważne jest, aby placówki spełniały określone przepisami standardy – przez co rozumie się odpowiednio przygotowaną kadrę zawodową oraz właściwe wyposażenie.

Cel szczegółowy 2.

Umożliwienie dzieciom powrotu do rodziny naturalnej poprzez współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego oraz instytucjami pracującymi z rodziną i dzieckiem.

Sposób realizacji:

- 1) Ustalanie sytuacji życiowej rodziców biologicznych w celu zbadania możliwości powrotu dzieci pod ich opiekę.
- 2) Udzielanie rodzicom pomocy psychologicznej i prawnej (grupa wsparcia, konsultacje psychologiczne, prawne).
- 3) Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia oraz polepszenia warunków mieszkaniowych.
- 4) Współpraca i instytucjami zajmującymi się udzielaniem pomocy i wsparcia mieszkańcom Powiatu Jaworskiego (ośrodki pomocy społecznej, PUP, sąd rodzinny, organizacje pozarządowe, itp.).

Program zakłada realizację tego celu poprzez pracę z rodziną w formie grupy wsparcia, pomoc psychologiczną, terapeutyczną, prawną, a także poprzez udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia i poprawy warunków mieszkaniowych. Ważnym elementem w tym zakresie jest współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, kuratorami rodzinnymi oraz urzędem pracy. Powrót dzieci pod opiekę rodziców, którzy będą dawać gwarancję na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, pozwoli na ich prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Nie bez znaczenia jest tu czynnik ekonomiczny. Większa liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych, przyczyni się do obniżenia kosztów finansowych ponoszonych przez powiat w zakresie zapewnienia dzieciom opieki i wychowania.

Cel szczegółowy 3.

Umożliwienie dzieciom wychowywania się w rodzinie adopcyjnej.

Sposób realizacji:

W przypadku stwierdzenia braku możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej, powinny zostać podjęte niezwłoczne działania w kierunku regulacji sytuacji prawnej dziecka (pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców, ustanowienie opiekuna prawnego dla dziecka). Następnym krokiem jest zgłoszenie dziecka do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania rodziców gotowych do przysposobienia dziecka. Może tego dokonywać placówka opiekuńczo-wychowawcza lub organizator pieczy zastępczej. Sprawnie przeprowadzony proces adopcji pozwala na skrócenie pobytu dziecka w opiece zastępczej i daje dziecku możliwość wychowywania się w normalnej rodzinie.

Cel szczegółowy 4.

Integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Sposób realizacji:

- 1) Udzielanie pomocy finansowej, w tym na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie.

- 2) Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą.
- 3) Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej.
- 4) Wyrównywanie szans wchodzenia w dorosłe życie wychowanków opuszczających pieczę m.in. przez wsparcie zabezpieczenie im warunków mieszkaniowych. Prowadzenie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz podjęcie działań w celu utworzenia kolejnego mieszkania z uwzględnieniem potrzeb wychowanków z niepełnosprawnościami.

Osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub rodzinę zastępczą zostaje objęta pomocą, która ma na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Odbywa się to poprzez udzielanie pomocy finansowej, ale także pomocy w znalezieniu zatrudnienia, podniesienia poziomu wykształcenia, nabyciu kwalifikacji zawodowych oraz uzyskaniu własnego mieszkania.

Wielu usamodzielnianych wychowanków wymaga wsparcia w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, co dałoby większe możliwości w znalezieniu zatrudnienia. Jednak nie wszyscy mogą to osiągnąć, głównie przez czynniki finansowe. Udzielanie pomocy w tym zakresie powinno odbywać się m.in. poprzez organizowanie bezpłatnych szkoleń, kursów, zajęć z doradcą zawodowym, które dałyby możliwość zdobycia nowych umiejętności bądź nowego zawodu. Ważnym elementem w procesie usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej jest umożliwienie uzyskania własnego mieszkania. Jest to bardzo trudne, zwłaszcza, że potrzeby w tym zakresie są bardzo duże. Niejednokrotnie, po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki, wychowanek nie może powrócić do miejsca zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Uzyskanie lokalu mieszkalnego z zasobów gmin jest bardzo trudne, gdyż gminy, zwłaszcza wiejskie, nie posiadają wystarczającej liczby lokali komunalnych. Dlatego tak ważne jest prowadzenie mieszkań chronionych, w których osoby usamodzielniane mogłyby zamieszkać do czasu otrzymania czy zakupu własnego mieszkania. Usamodzielniani wychowankowie, korzystający z mieszkania chronionego, poza tym, że mają zapewnione schronienie, uczą się także gospodarowania środkami finansowymi, samodzielności i współżycia w grupie sąsiedzkiej.

Cel szczegółowy 5.

Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych kadry zajmującej się pracą z rodziną i dzieckiem.

Sposób realizacji:

- 1) Stała współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, asystentów rodziny i pracowników socjalnych, kuratorów rodzinnych i innych osób działających w obszarze zadań na rzecz dziecka i rodziny z opiekunami zastępczymi.
- 2) Zapewnienie środków oraz wzrost wynagrodzeń pracowników realizujących zadania na rzecz pieczy zastępczej.
- 3) Organizowanie i udział w różnorodnych formach doskonalenia się pracowników realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej.

W pracy z rodziną i dzieckiem bardzo ważne jest stałe podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli instytucji realizujących zadania w obszarze wspierania rodziny

i pieczy zastępczej. Odbywa się to poprzez realizację działań dydaktycznych w postaci szkoleń, a także wsparcie uczestników poprzez udział w superwizji i coachingu – umożliwiających wieloaspektowy ogląd wykonywanej pracy, dzielenie się obserwacjami, wymianę doświadczeń, jak również opracowanie długofalowych planów działania w pracy z rodziną oraz jej członkami.

Istotnym czynnikiem gwarantującym prawidłową realizacją zadań z zakresu jest kadra zawodowa posiadająca kwalifikacje wymagane przepisami prawa, umiejętności i predyspozycje do pracy z dziećmi, które nie mogą wychowywać się w rodzinach naturalnych. Zapewnienie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji, ale przede wszystkim na wynagrodzenia, których wysokość jest adekwatna do wykonywanych przez pracowników pieczy zastępczej, pozwoli na pozyskiwanie wartościowych pracowników i zapobiegnie ich odpływowi do innych zawodów.

2. Odbiorcy programu:

- 1) Dzieci i młodzież wymagająca zapewnienia opieki w formach pieczy zastępczej.
- 2) Rodziny zastępcze, kandydaci na rodziny zastępcze i pomocowe oraz kandydaci do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.
- 3) Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- 4) Rodziny mające trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji, w tym rodzice biologiczni dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.
- 5) Pracownicy jednostek powiatowych realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej.

3. Realizator:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze jako Organizator pieczy zastępczej na terenie Powiatu Jaworskiego.

4. Partnerzy:

- 1) Samorządy lokalne.
- 2) Ośrodki pomocy społecznej.
- 3) Jednostki samorządowe: szkoły, policja, PUP.
- 4) Sąd i kuratorzy.
- 5) Organizacje pozarządowe.
- 6) Parafie i Kościoły.
- 7) Lokalne media.

5. Oczekiwane efekty:

- 1) Zabezpieczenie miejsc dla dzieci i młodzieży z terenu Powiatu Jaworskiego wymagających zapewnienia opieki w formach pieczy zastępczej, zwłaszcza w formach rodzinnych.
- 2) Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka.
- 3) Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin; samodzielne rozwiązywanie problemów.
- 4) Zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa i stabilizacji dzieci i młodzieży.

- 5) Odbudowanie więzi rodzinnych; wzrost poczucia odpowiedzialności rodziców za własne dzieci.
- 6) Życiowe usamodzielnienie i integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
- 7) Zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.
- 8) Dostosowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do obowiązujących przepisów.
- 9) Wzrost jakości opieki i wychowania w rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- 10) Przełamanie negatywnych stereotypów na temat rodzinnej opieki zastępczej.
- 11) Obniżenie kosztów opieki i wychowania dzieci i młodzieży.
- 12) Uwrażliwienie lokalnej społeczności na problemy rodzin i dzieci.

6. Źródła finansowania:

- 1) Budżet powiatu.
- 2) Środki Europejskiego Funduszu Społecznego.
- 3) Środki z budżetu państwa na zadania celowe i zlecone.
- 4) Środki pochodzące z projektów konkursowych.
- 5) Pozyskiwanie środków od organizacji pozarządowych.
- 6) Sponsorzy.

7. Podstawa prawna:

Podstawą do opracowania Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Jaworskim na lata 2024-2026 stanowią następujące akty prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 roku, nr 78, poz. 483).
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).
- 3) Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. 2023 poz. 1426).
- 4) Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. 2023 poz. 901).
- 5) Ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz.U. 2023 poz. 810).
- 6) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2022 poz. 2123).
- 7) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. 2022 poz. 1526).
- 8) Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. 2021, poz. 1249).
- 9) Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 roku o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (tj. Dz. U. 2022, poz. 1700).
- 10) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. 2011 nr 292 poz. 1720).

8. Ewaluacja i ocena.

Ewaluacja Programu będzie obejmować skuteczność podejmowanych działań. Ocena dokonywana będzie w oparciu o analizę zebranych informacji na podstawie:

- 1) analizy własnej dokumentacji,
- 2) informacji uzyskanych od bezpośrednio zainteresowanych osób, np. rozmowy z rodzinami zastępczymi, dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, pracownikami, usamodzielnianymi wychowankami, itp.
- 3) danych pozyskanych od współpracujących instytucji pomocowych, np. sądu, placówek opiekuńczo – wychowawczych, ośrodków pomocy społecznej, szkół, itp.

Ocena Programu zostanie sporządzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze i przedłożona Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności jednostki.

IV. HARMONOGRAM

Cel	Sposób wykonania	Realizacja	Termin
<p>I.</p> <p>Rozwój i doskonalenie systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym.</p>	<p>1. Prowadzenie akcji informacyjnej o formach rodzicielstwa zastępczego; uświadomienie społeczeństwa na temat rodzinnych form opieki zastępczej, budowanie w społeczeństwie lokalnym pozytywnego wizerunku rodzinnych form opieki nad dzieckiem poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych: dostarczanie plakatów i ulotek do instytucji, urzędów, przychodni, szkół, sklepów, itp., rozwieszanie plakatów na tablicach informacyjnych na terenie powiatu, 2) artykuły i materiały filmowe dot. rodzicielstwa zastępczego w lokalnych mediach, ogłoszenia w prasie i w internecie, itp., 3) organizowanie spotkań informacyjnych dot. pieczy zastępczej, 4) organizowanie spotkań i konferencji z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. <p>2. Organizacja i przeprowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzin pomocowych oraz do prowadzenia rodzinnych domów dziecka, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prowadzenie naboru na kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych i ich kwalifikacja, 2) prowadzenie szkoleń dla kandydatów na opiekunów zastępczych, 3) wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych oraz opinii o spełnianiu warunków przez kandydatów na opiekunów zastępczych. <p>3. Podnoszenie kompetencji, kwalifikacji i umiejętności opiekunów wychowawczych funkcjonujących w rodzinach zastępczych poprzez:</p>	<p>Zespół ds. pieczy zastępczej w PCPR w Jaworze</p>	<p>Przez cały okres realizacji Programu.</p> <p>maj/czerwiec 2024 r., 2025 r., 2026 r.</p> <p>Przez cały okres realizacji Programu.</p> <p>Po zakończeniu szkolenia.</p> <p>Według harmonogramu szkoleń ustalanego na początku każdego roku.</p>

	<p>1) organizowanie szkoleń doszkalających dla rodzin zastępczych, 2) warsztaty dla rodzin zastępczych, 3) prowadzenie superwizji dla rodzin zastępczych.</p> <p>4. Zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą poprzez:</p> <p>1) prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, 2) prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla rodzin zastępczych, 3) prowadzenie poradnictwa i terapii dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach opieki, 4) udzielanie pomocy prawnej rodzinom zastępczym, 5) pomoc w organizacji wypoczynku wakacyjnego i feryjnego dla dzieci w pieczy zastępczej.</p> <p>5. Utworzenie rodzinnego domu dziecka.</p> <p>6. Zapewnienie środków finansowych na utrzymanie dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie Powiatu Jaworskiego oraz na terenie innych powiatów (na podstawie porozumień).</p> <p>7. Zapewnienie środków finansowych na funkcjonowanie placówek oraz na utrzymanie dzieci wymagających opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Jaworskiego oraz na terenie innych powiatów (na podstawie zawieranych porozumień).</p> <p>8. Zapewnienie dzieciom opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie placówek przez powiat lub zlecenie realizacji zadań z</p>	<p>Zespół ds. pieczy zastępczej w PCPR w Jaworze</p> <p>Zarząd Powiatu PCPR w Jaworze</p> <p>Zarząd Powiatu PCPR w Jaworze</p> <p>Zarząd Powiatu PCPR w Jaworze</p> <p>Zarząd Powiatu PCPR w Jaworze</p>	<p>Przez cały okres realizacji Programu – wg potrzeb.</p> <p>Przez cały okres realizacji Programu – wg potrzeb.</p> <p>styczeń-luty i lipiec-sierpień 2024 r., 2025 r., 2026 r.</p> <p>Do końca 2025 r.</p> <p>Przez cały okres realizacji Programu.</p> <p>Przez cały okres realizacji Programu.</p> <p>Przez cały okres realizacji Programu.</p>
--	---	--	--

	zakresu prowadzenia placówek organizacjom pozarządowym, które działają na rzecz wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub w zakresie pomocy społecznej.		
II. Umożliwienie dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej.	Udzielanie wsparcia i pomocy rodzicom dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poprzez: <ol style="list-style-type: none"> 1) pomoc w unormowaniu sytuacji dochodowej i mieszkaniowej, 2) prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, 3) prowadzenie poradnictwa psychologicznego i prawnego, 4) organizowanie szkoleń i spotkań dla rodziców biologicznych. 	Zespół ds. pieczy zastępczej w PCPR w Jaworze	Przez cały okres realizacji Programu. Wg harmonogramu szkoleń ustalanego na początku każdego roku.
III. Umożliwienie dzieciom wychowywanym się w rodzinie adopcyjnej.	Regulowanie sytuacji prawnej dziecka, w przypadku braku możliwości Powrotu dziecka do rodziny biologicznej (wnioski do sądu rodzinnego). Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w celu podjęcia działań zmierzających do umieszczenia dzieci w rodzinach adopcyjnych. 	Zespół ds. pieczy zastępczej w PCPR w Jaworze	Przez cały okres realizacji Programu.

<p>IV.</p> <p>Integracja ze środowiskiem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.</p>	<p>1. Organizowanie wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pomoc w opracowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, 2) udzielanie wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej, 3) udzielanie pomocy pieniężnej usamodzielnianym wychowankom, 4) pomoc w uzyskaniu przez usamodzielnianych wychowanków przysługujących im świadczeń pieniężnych. <p>2. Zapewnienie środków finansowych na świadczenia pieniężne dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.</p> <p>3. Prowadzenie działań w zakresie aktywizacji zawodowej poprzez organizowanie bezpłatnych szkoleń i kursów w ramach realizowanych projektów, doradztwa zawodowego, organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych (także w formie wyjazdowej).</p> <p>4. Prowadzenie mieszkań chronionych, w tym podjęcie działań w celu utworzenia mieszkania dla niepełnosprawnych wychowanków pieczy zastępczej.</p>	<p>Zespół ds. pieczy zastępczej w PCPR w Jaworze</p> <p>Zarząd Powiatu PCPR w Jaworze</p> <p>Zespół ds. pieczy zastępczej w PCPR w Jaworze</p> <p>Zarząd Powiatu PCPR w Jaworze</p>	<p>Przez cały okres realizacji Programu.</p>
<p>V.</p> <p>Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych kadry zajmującej się pracą z rodziną i dzieckiem.</p>	<p>Organizowanie szkoleń i spotkań roboczych dla kadry, która zawodowo zajmuje się opieką nad dzieckiem oraz udzielaniem wsparcia rodzinom, w tym m.in. dla asystentów rodzin, pracowników ośrodków pomocy społecznej, sądów rodzinnych, pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych, placówek oświatowych, policji, organizacji pozarządowych.</p>	<p>Zespół ds. pieczy zastępczej w PCPR w Jaworze</p>	<p>Według harmonogramu szkoleń ustalanego na początku każdego roku.</p>

UZASADNIENIE

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec własnych dzieci oraz nakreśla zadania powiatu w zakresie sprawowania pieczy zastępczej. Do zadań tych należy między innymi opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej.

Przyjęcie i realizacja Powiatowego Programu rozwoju pieczy zastępczej pozwoli na sprawniejsze wykonywanie zadań zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Obecny Program uchwalony przez Radę Powiatu w Jaworze na lata 2021 – 2023 traci moc z dniem 31 grudnia 2023 r. Konieczne jest zatem przyjęcie do realizacji kolejnego dokumentu na lata 2024 – 2026.

STAROSTA
Aneta Kucharzyk